

SAMMANHÅLLNINGSFONDEN

Sammanhållningsfonden, som inrättades 1994, tillhandahåller finansiering för miljöprojekt och projekt som avser de transeuropeiska näten i medlemsstater vars bruttonationalinkomst per capita är lägre än 90 procent av EU:s genomsnitt.

RÄTTSLIG GRUND

Artikel 177 (särskilt andra stycket) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

MÅL

Sammanhållningsfonden inrättades i syfte att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i Europeiska unionen i syfte att främja hållbar utveckling. För programperioden 2014–2020 tillhandahåller den stöd till följande:

- Investeringar i miljön, inklusive områden som rör hållbar utveckling och energi med miljömässiga fördelar.
- Transeuropeiska nät på transportinfrastrukturområdet (TEN-T).
- Tekniskt stöd.

I samband med projekt som främjar EU:s miljöskyddsmål kan fonden också bidra på områden med anknytning till hållbar utveckling, till exempel energieffektivitet, förnybar energi och – inom transportsektorn utanför de transeuropeiska näten – järnvägstransporter, transporter på inre vattenvägar, sjöfart, intermodala transportsystem och driftskompatibilitet dem emellan, förvaltning av väg-, sjö- och lufttransporter, ren stadstrafik och kollektivtrafik.

Från och med 2014 stöder Sammanhållningsfonden – med 11,3 miljarder euro – transportinfrastrukturprojekt med ett europeiskt mervärde inom ramen för den nya Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE)^[1].

STÖDBERÄTTIGADE LÄNDER

Endast länder vars bruttonationalinkomst (BNI) per capita är lägre än 90 procent av EU:s genomsnitt får utnyttja Sammanhållningsfonden. Under programperioden 2014–2020 bidrar Sammanhållningsfonden med finansiering till följande 15 medlemsstater:

[1]Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1316/2013 av den 11 december 2013 om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa, om ändring av förordning (EU) nr 913/2010 och om upphävande av förordningarna (EG) nr 680/2007 och (EG) nr 67/2010.

Bulgarien, Tjeckien, Estland, Grekland, Kroatien, Cypern, Lettland, Litauen, Ungern, Malta, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien och Slovakien.

BUDGET OCH FINANSIELLA BESTÄMMELSER

För programperioden 2014–2020 anslår EU omkring 63,4 miljarder euro till Sammanhållningsfonden (överföringar till Fonden för ett sammanlänkat Europa är ej medräknade), och nivån på finansiering från Sammanhållningsfonden till ett projekt kan uppgå till 85 procent av projektets kostnad.

Anslagen från Sammanhållningsfonden för 2014–2020 per medlemsstat

Medlemsstat	Budget (miljoner euro)
Bulgarien	2 278,3
Tjeckien	6 258,9
Estland	1 073,3
Grekland	3 240,5
Kroatien	2 559,5
Cypern	288,9*
Lettland	1 349,4
Litauen	2 048,9
Ungern	6 025,4
Malta	217,7
Polen	23 207,9
Portugal	2 861,7
Rumänien	6 934,9
Slovenien	895,3
Slovakien	4 168,2
Totalt	63 390

* Inklusive det extra belopp på 19,4 miljoner euro som tilldelades Cypern som ett resultat av översynen av villkoren för att få stöd från Sammanhållningsfonden för 2017–2020.

Källa: Kommissionen, ESI-fondens portal för öppna data, april 2017.

FÖRSLAG TILL EU:S SAMMANHÅLLNINGSPOLITIK EFTER 2020

I maj 2018 lade kommissionen fram sina förslag till reglering av EU:s sammanhållningspolitik efter 2020. Dessa omfattar en förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Sammanhållningsfonden. Sammanhållningsfonden kommer även i fortsättningen att stödja projekt i enlighet med målet Investering för tillväxt och sysselsättning.

Förslaget bibehåller tematisk koncentration. Sammanhållningsfonden kommer att stödja två specifika mål: en grönare, mer koldioxidsnål cirkulär ekonomi (politiskt mål (PO) 2) och ett mer sammanlänkat Europa (PO3). Kommissionen lade fram en förteckning med förslag på verksamheter som inte ska få stöd från Eruf och

Sammanhållningsfonden, bland annat direktstöd till stora företag, flygplatsinfrastruktur (utom i de yttersta randområdena) och viss avfallshanteringsverksamhet (till exempel deponier).

För programperioden 2021–2027 uppgår det föreslagna anslaget till Sammanhållningsfonden till 41,3 miljarder euro, varav bidraget till Fonden för ett sammanlänkat Europa skulle bli 10 miljarder euro. Sammanhållningsfonden för perioden efter 2020 kommer att finansiera projekt i samma 15 medlemsstater som under programperioden 2014–2020.

Kommissionens förslag omfattas av det ordinarie lagstiftningsförfarandet, där parlamentet är jämställt med rådet. Detta innebär att dessa två institutioner före utgången av 2020 måste enas om de framtida reglerna för Sammanhållningsfonden. I mars 2019 avslutade parlamentet sin första behandling.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Förordningen om Sammanhållningsfonden för perioden 2014–2020 behandlades enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet, och parlamentet hade oinskränkt rätt att lägga fram ändringsförslag. Detta innebar att parlamentet kunde göra de föreslagna bestämmelserna mer flexibla och bättre anpassade till medlemsstaternas behov. Parlamentet lyckades även bredda investeringsmöjligheterna för Sammanhållningsfonden till att omfatta investeringar i energieffektivitet och användning av förnybar energi, särskilt i bostadssektorn.

Parlamentet stödde idén med att införa gemensamma indikatorer för Sammanhållningsfonden, vilket gör det lättare att bedöma effekterna av fondens insatser. Parlamentet insisterade framgångsrikt på att förordningen (till skillnad från kommissionens förslag) skulle omfatta möjligheten att ändra i förteckningen över dessa indikatorer genom delegerade akter i de fall där justeringar bedöms vara nödvändiga för att säkerställa en effektiv bedömning av hur genomförandet framskrider.

Efter halvtidsgranskningen av den fleråriga budgetramen 2014–2020, som åtföljdes av ett paket med lagstiftningsförslag, har inga stora ändringar gjorts av Sammanhållningsfonden.

Filipa Azevedo / Marek Kołodziejcki
04/2019

